

21. YÜZYIL BECERİLERİ VE EĞİTİMİMİZ: EĞİTİM SİSTEMİMİZ NEDEN BAŞARISIZ?

Geçmişten günümüze Türk eğitim sistemine bakıldığında; yetiştireceği bireylerde hangi özelliklerin olması gerektiği konusunda belirsizlikler, belirgin bir eğitim felsefesinin olmayışı, kendisine ait (milli) bir sistem oluşturamayı, öğretmen eğitiminde hala bir sisteminin olmayışı en önemli konular olarak karşımıza çıkmaktadır.

Prof. Dr. Lütfü Ilgar

Dünyada bilimsel, teknolojik, ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel alanlarda çok hızlı değişim ve gelişim söz konusudur ve bu değişim ve gelişime uyum sağlamak ve hatta değişime katkı ve yön verebilmek için; içinde bulunduğu çağı iyi ve doğru anlayabilen, toplumunun ve diğer toplumların ihtiyaçlarını iyi analiz edebilen, yenilikçi, yaratıcı ve eleştirel düşünebilen, bilgiye kolay ve hızlı ulaşabilen ve bilgiyi üretebilen, dünyanın her yerinde kendi ayakları üzerinde durabilen, kendi toplumunun değerleriyle barışık, öğrenmeyi öğrenmiş, üretken, verimli, kendini gerçekleştirmiş bireyler yetiştirmek gerekmektedir. Bu da ancak ve ancak ülkenin eğitim sisteminin tüm bireylerine 21. yüzyıl'ın gerektirdiği becerileri kazandırmaya yönelik kurgulanabilmesiyle mümkün olabilir.

Eğitimin en önemli görevlerinden biri toplumun çağdaş uygarlık düzeyine ulaşabilmesini sağlayacak özelliklere (bilgi, beceri ve yeterliklere) sahip bireyler yetiştirmektir. 21. yüzyıl becerileriyle ilgili olarak çeşitli sınıflamalar yapılmıştır. Bu sınıflamaların bazıları şu şekildedir:

Dünya Ekonomik Forumu (World Economic Forum - WEF) 2020 yılında bireylerin iş yaşamında başarılı olması için sahip olmaları gereken 10

1 Prof. Dr. Lütfü Ilgar, Biruni Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR Ana Bilim Dalı.

temel yetkinliği (beceriyi) şöyle sıralamaktadır (https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf): 1. Karmaşık sorun çözme, 2. Eleştirel düşünme, 3. Yaratıcılık, 4. İnsan yönetimi, 5. İş birliği, 6. Duygusal zekâ, 7. Muhakeme ve karar verme, 8. Hizmet odaklılık, 9. Müzakere 10. Bilişsel esneklik

"Eğitimin en önemli görevlerinden biri toplumun çağdaş uygarlık düzeyine ulaşabilmesini sağlayacak özelliklere (bilgi, beceri ve yeterliklere) sahip bireyler yetiştirmektir."

Dünya Ekonomik Forumu (World Economic Forum - WEF) 2022 yılı için gerekli olan yetkinlikleri de şu şekilde belirlemiştir (https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf): 1. Analitik düşünme ve yenilik, 2. Aktif öğrenme ve öğrenme stratejileri, 3. Yaratıcılık, özgünlük ve inisiyatif, 4. Teknoloji tasarımı ve programlama, 5. Eleştirel düşünme ve analiz, 6. Karmaşık sorun çözme, 7. Liderlik ve sosyal etki, 8. Duygusal zeka 9. Muhakeme, problem çözme ve düşünme, 10. Sistem analizi ve değerlendirme

21. Yüzyıl Öğrenme İşbirliği Platformu (Framework for 21st Century Learning) bilgi çağı için gerekli becerileri şöyle listelemektedir (Çiftçi, Sağlam ve Yayla, 2021): Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri (Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri, Yaratıcılık ve Yenilikçilik Becerileri, İşbirliği Yapma Becerileri, İletişim Kurma Becerileri), Dijital Okuryazarlık Becerileri (Bilgi Okuryazarlığı, Medya Okuryazarlığı, Bilgi Teknolojileri Okuryazarlığı), Kariyer ve Yaşam Becerileri (Esneklik ve Uyumlu,

Girişimcilik ve Öz-Yönetim, Sosyal ve Kültürlerarası Etkileşim, Yaratıcılık ve Güvenilirlik, Liderlik ve Sorumluluk)

Amerikan Ulusal Araştırma Konseyinin (The American National Research Council - NRC) 21. yüzyıl becerileri hakkında sınıflaması şöyledir (Çiftçi, Sağlam ve Yayla, 2021): Bilişsel Beceriler (Eleştirel düşünme, sistematik düşünme ve sıra dışı problemleri çözme), Kişilerarası Beceriler (Grupla çalışma, karmaşık iletişim, çeşitliliklere saygı, kültürel duyarlılık ve sosyal beceriler), İçsel-Özsel Beceriler (Öz-yönetim, kişisel gelişim, zaman yönetimi, öz düzenleme becerileri)

Toplumun her yönden gelişebilmesi için ihtiyaç duyduğu bireylere ait özellikler de dünyadaki değişimin hızına bağlı olarak hızla değişmektedir. Bireylere bu yeterlikleri kazandıracak en önemli kurumlar hiç şüphesiz ki okullardır. Kurumlara ait en son verilere bakıldığında; MEB 2021-2022 istatistiklerine göre okulöncesi eğitiminden ortaöğretime kadar toplam öğrenci sayımız 19.155.571'dir (https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=460). YÖK 2022-2023 yılına ait verilere göre önlisans'tan doktora kadar toplam öğrenci sayısı 6.950.142'dir (<https://www.scribd.com/document/642619696/2023-T1>). Bu

öğrenci sayısı birçok Avrupa ülkesinin toplam nüfusundan bile fazladır. Bu sayılar nüfusumuzun çok önemli kısmının genç ve dinamik nüfus yapısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nüfus iyi eğitimle ülkemizin gelişmesinde avantaj sağlayabilecekken, kötü bir eğitim sistemiyle genç ve dinamik nüfus heba olmakta ve dezavantaj oluşturmaktadır.

12 Eylül 1980 sonrası çıkarılan 2547 sayılı Yüksek Öğretim Yasası, 1950'li yıllar ile başlayan eğitimde Amerikan etkisini yüksek öğretim alanı için kıta Avrupası/Fransız etkisinden Amerikan etkisine geçiş ile perçinleştirir. 90'lı yılların sonuna gelindiğinde Millî Eğitim sistemimizde Talim ve Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan ve 2004-2005 eğitim öğretim yılında pilot okullarda uygulamaya konulan ilköğretim 1-5. sınıflar için olan programdır. Programın felsefesini oluşturmacılık/constructivizm oluşturmaktadır. Böylece toplum kökenli bir Durkheimci eğitimin felsefesinden birey tabanlı bir eğitim felsefesine geçilmeye çalışılmaktadır. Oluşturmacılık, postmodernizmin bilgi teorisidir. Oluşturmacılığın öğrenmeye ve öğrenenin merkeze alınmasına ilişkin olumlu sonuçları olmasına rağmen, "eğitim" kavramının kökten çözülmesi konusunda

ve öğrenenin narsist boyuta kadar gidebileceği konusunda olumsuz sonuçları vardır. Özetle Türk eğitim sistemi: epistemolojik açıdan (= bilginin kaynağı) rasyonalist bir felsefeye, problem çözme yaklaşımları bakımından dedüktif/tümdengelimci bir felsefeye, yönetim anlayışları açısından merkezî yönetimli bir felsefeye, doğru bilginin kriteri açısından toplum merkezli (Durkheimci) bir felsefeye sahiptir. Özetle Türk eğitim sistemi: epistemolojik açıdan (= bilginin kaynağı) rasyonalist bir felsefeye, problem çözme yaklaşımları bakımından dedüktif/tümdengelimci bir felsefeye, yönetim anlayışları açısından merkezî yönetimli bir felsefeye, doğru bilginin kriteri açısından toplum merkezli (Durkheimci) bir felsefeye sahiptir (Hesapçioğlu, 2009).

Türkiye Tanzimat'tan sonra batılılaşma teşebbüslerine giriştiği zaman karşısında tek örnek Fransız eğitim sistemiydi. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren orta ve yüksek öğretimde Fransız etkisi devam etmiş, 1933'te üniversite yeni alınan profesörlerin tesiri ile bir süre Alman disiplin sistemini/yöntemini kabul etmiş, fakat 1940'da tekrar Fransız sistemine dönmüştür (Ülken, 1967'den akt: Hesapçioğlu, 2009). 27 Aralık 1947 tarihinde ABD ile eğitimde bir işbirliği anlaşmasının imzalanmasından sonra 1950'li yıllarla birlikte bir çok eğitimcimiz yetiştirilmek üzere ya da yüksek lisans, doktora öğrenimi için ABD'ye gönderilmeye başlandı. Bu eğitimcilerimiz yurda geri döndüklerinde Amerikan davranışçılığını eğitim sistemimize önerirdiler ve yerleştirdiler. Eğitim sistemimiz o tarihten bu yana ABD etkisine girdi (Hesapçioğlu, 2009). Türk eğitim sistemi ilköğretimde eski doğu bloku ülkeleri ile bazı İskandinav ülkelerinin, ortaöğretimde, ağırlıklı olarak Fransa'nın, yüksek öğretimde ABD'nin modellerinin örnek alınmasıyla oluşturulmuştur (Ergün, 1999'dan akt: Erdoğan, 2002).

Türk eğitim tarihine bakıldığında; öğretmen yetiştirmek amacıyla açılan ilk kurumun 16 Mart 1848 tarihinde rüştiyelere öğretmen yetiştirmek üzere açılan Darülmualimin (erkek öğretmen okulu) olduğu görülür. Bu tarih esas alındığında öğretmen yetiştirme sistemimizin oldukça uzun

bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir. Batılı anlamda açılan bu kuruma rağmen cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar öğretmen eğitiminde oldukça farklı modellere başvurulduğu görülmektedir. Bunlar; İlköğretmen Okulları, Köy Muallim Mektepleri, Eğitim Yurtları, Köy Eğitim Kursları, Köy Enstitüleri, Eğitimlik Uygulaması, Öğretmen Lisesi, Eğitim Enstitüleri, Yüksek Öğretmen Okulu, Eğitim Yüksek Okulu, Eğitim Fakülteleri, Gece Öğretimi, Mektupla Öğretim, Hızlandırılmış Eğitim, Fen-Edebiyat ve diğer bazı fakülte öğrencilerine pedagojik formasyon verme (okurken ücretsiz veya mezun olduklarında ücretli sertifika programı), Tezsiz yüksek lisans gibi oldukça farklı uygulamalar yapıldığı görülmektedir. Öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleri ile öğretmenliğe kaynaklık eden diğer fakülte mezunlarının pedagojik formasyon alarak öğretmen olmayı, devlete atanmayı bekleyen sayısı oldukça fazladır. Bu yığılmanın önlenmesi insan gücünün etkili kullanılması açısından önemlidir. Bu da iyi bir planlamayı ve istikrarlı bir öğretmen yetiştirme politikasını zorunlu kılmaktadır.

KAYNAKÇA

Erdoğan, İ. (2002). Yeni Binyıla Doğru Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözümler. 4. Baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Çiftçi, S., Sağlam, A. ve Yayla, A. (2021). 21. yüzyıl becerileri bağlamında öğrenci, öğretmen ve eğitim ortamları. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (24), 718-734. DOI: 10.29000/rumelide.995863.

Hesapçioğlu, M. (2009). Türkiye'de cumhuriyet döneminde eğitim politikası ve felsefesi. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 29(29), 121-138.

https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=460

<https://www.scribd.com/document/642619696/2023-T1>

https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf